

ΣΤΗ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ ΤΟ 300 π.Χ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ

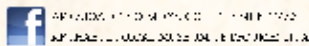
ΣΤΗ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ ΤΟ 300 Π.Χ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ

© Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ

28ης Οκτωβρίου 2, 461 00 Ηγουμενίτσα, 2665.0.21417, 28539
www.igoumenitsamuseum.gr

Γενική επιμέλεια:

Γεωργία Πλιάκου, αρχαιολόγος-προϊσταμένη τμήματος
Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιολογικών Χώρων και Μουσείων

Κείμενα, σχεδιασμός εκπαιδευτικών δράσεων, γραφιστική επεξεργασία:

Θεοδώρα Λάζου, ιστορικός-αρχαιολόγος

Οι σχεδιαστικές αναπαραστάσεις προέρχονται από το αρχείο της
Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας

εκπαιδευτικό πρόγραμμα
για μαθητές Νηπιαγωγείου &
μαθητές Α' ~ Γ' Τάξεων Δημοτικού

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ 2017

A. Στοιχεία Προγράμματος

Ηλικιακές ομάδες: Νηπιαγωγείο - Α~Γ΄ Τάξεις Δημοτικού

Διάρκεια προγράμματος: 1.30 ώρα

Μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων σε κάθε πρόγραμμα: 25 μαθητές

Στάδια του προγράμματος: 1) Καλωσόρισμα των παιδιών 2) Ανάπτυξη του θέματος και προβολή PPT παρουσίασης 3) Δραστηριότητες στη μόνιμη έκθεση και στον χώρο διεξαγωγής του προγράμματος 4) Εικαστική δραστηριότητα 5) Αξιολόγηση εκπαιδευτικού προγράμματος

B. Εκπαιδευτικοί στόχοι

- ⊙ Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τον χώρο του μουσείου
- ⊙ Να έρθουν σε επαφή με τις διαφορετικές κατηγορίες εκθεμάτων ενός αρχαιολογικού μουσείου
- ⊙ Να προσεγγίσουν τα μουσειακά αντικείμενα ως αρχαιολογικά και ιστορικά τεκμήρια
- ⊙ Να γνωρίσουν πτυχές της καθημερινής ζωής της αρχαίας Θεσπρωτίας
- ⊙ Να γνωρίσουν τα αρχαία επαγγέλματα και χαρακτηριστικά αντικείμενα που συνδέονται με αυτά μέσα από την επαφή τους με τα εκθέματα της μόνιμης έκθεσης
- ⊙ Να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα κάποιων επαγγελμάτων και να προβληματιστούν για την εξαφάνιση κάποιων άλλων
- ⊙ Να συνειδητοποιήσουν την επίδραση του τόπου αλλά και των ιστορικών συνθηκών στην εξέλιξη των διαφόρων επαγγελμάτων
- ⊙ Να καταστεί η επίσκεψη στο μουσείο μια ευχάριστη και δημιουργική εμπειρία, εμπλέκοντας ενεργά τους μαθητές, ενθαρρύνοντας την κριτική τους σκέψη και τις δημιουργικές τους ικανότητες, εμπνεόμενοι από τα εκθέματα του μουσείου
- ⊙ Να αναπτύξουν τις ικανότητές τους για παρατήρηση, έρευνα, συνδυαστική σκέψη και συνεργασία.

Περιγραφή προγράμματος

Γ. Εκπαιδευτικοί μέθοδοι

Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος θα αξιοποιηθούν η διαλογική διερεύνηση του θέματος, ο διαμεσολοβητικός ρόλος του εκπαιδευτή που τροφοδοτεί τον διάλογο με νέα ερωτήματα, η αυτόνομη εξερεύνηση του μουσείου και η βιωματική επαφή με τα ευρήματα, η καθοδηγούμενη ανακάλυψη με χρήση εποπτικού υλικού, η αξιοποίηση προηγούμενων βιωμάτων και γνώσεων των μαθητών.

Δ. Υλοποίηση προγράμματος

Για μαθητές νηπιαγωγείου ~ Α΄ Τάξης Δημοτικού

1. **Εισαγωγή** στο θέμα με προβολή παρουσίασης PPT

2. **Περιήγηση/έρευνα** σε επιλεγμένες ενότητες της **μόνιμης έκθεσης** - δραστηριότητα με φύλλα εργασίας

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και διεξάγουν έρευνα στον εκθεσιακό χώρο, συγκεντρώνοντας αρχαία αντικείμενα που θα τους χρησίμευαν στο επάγγελμα που θα επέλεγαν να εξασκούν, εάν ζούσαν στην αρχαία Θεσπρωτία.

3. “Μάντεψε ποιο; Μάντεψε τι» | **Παιχνίδι ανακάλυψης**

Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού σε PPT, προσπαθούν να αναγνωρίσουν επαγγέλματα και δραστηριότητες που απεικονίζονται στην αρχαία ελληνική αγγειογραφία.

4. “Τα εργαλεία μπερδεύτηκαν” | **Παιχνίδι αντιστοίχισης**

Χωρισμένοι σε ομάδες, προσπαθούν να ομαδοποιήσουν πλαστικοποιημένες κάρτες που απεικονίζουν διάφορα εργαλεία και να τα συνδέσουν με συγκεκριμένα επαγγέλματα.

5. “Ταίριαξε το αγγείο” | **Παιχνίδι αντιστοίχισης**

Χωρισμένοι σε ομάδες, προσπαθούν να αντιστοιχίσουν εικόνες που απεικονίζουν επαγγέλματα με τα αγγεία που ταιριάζουν.

6. “Φτιαξε την εικόνα” | **Συναρμολόγηση παζλ**

Χωρισμένοι σε ομάδες, συναρμολογούν παζλ που συνδέονται με κάποιες από τις ενότητες της μόνιμης έκθεσης που γνώρισαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

7. “Συμπλήρωσε την εικόνα” | **Εικαστική δραστηριότητα**

Οι μαθητές, παρατηρώντας την παράσταση χυτηρίου μετάλλου από κύλινδρο του Ζωγράφου του Χυτηρίου (490-480 π.Χ.), συμπληρώνουν τη σκηνή ζωγραφίζοντας τα εργαλεία/αντικείμενα που λείπουν.

8. **Αξιολόγηση**

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα έργα τους και εκφράζουν τα συναισθήματά τους για όσα ανακάλυψαν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος.

9. **Συμπλήρωση φύλλου αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό**

Για μαθητές Β΄ και Γ΄ Τάξεων Δημοτικού

1. **Εισαγωγή** στο θέμα με προβολή παρουσίασης PPT

2. **Περιήγηση/έρευνα** σε επιλεγμένες ενότητες της **μόνιμης έκθεσης** - δραστηριότητα με φύλλα εργασίας

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και διεξάγουν έρευνα στον εκθεσιακό χώρο, συγκεντρώνοντας αρχαία αντικείμενα που θα τους χρησίμευαν στο επάγγελμα που θα επέλεγαν να εξασκούν, εάν ζούσαν στην αρχαία Θεσπρωτία, προσπαθούν να αναγνωρίσουν τη χρήση τους και να απαντήσουν σε σύντομες ερωτήσεις.

3. “Μάντεψε ποιο; Μάντεψε τι” | **Παιχνίδι ανακάλυψης**

Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού σε PPT, προσπαθούν να αναγνωρίσουν επαγγέλματα και δραστηριότητες που απεικονίζονται στην αρχαία ελληνική αγγειογραφία.

4. “Ταίριαξε τις εικόνες” | **Παιχνίδι παζλ - αντιστοίχισης**

Χωρισμένοι σε ομάδες, συναρμολογούν παζλ και προσπαθούν να ομαδοποιήσουν πλαστικοποιημένες κάρτες που απεικονίζουν διάφορα επαγγέλματα, εργαλεία, σκηνές εργασίας κλπ.

5. “Ποιος λέει τι;” | **Παιχνίδι ρόλων** (για τους μαθητές της Γ΄ Τάξης Δημοτικού)

Οι μαθητές συνδέουν αποσπάσματα κειμένου με τα πρόσωπα που αντιστοιχούν.

6. “Συμπλήρωσε την εικόνα” | **Εικαστική δραστηριότητα**

Παρατηρώντας την παράσταση χυτηρίου μετάλλου από κύλινδρο του Ζωγράφου του Χυτηρίου (490-480 π.Χ.), συμπληρώνουν τη σκηνή ζωγραφίζοντας τα εργαλεία/αντικείμενα που λείπουν.

7. **Αξιολόγηση**

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα έργα τους και εκφράζουν τα συναισθήματά τους για όσα ανακάλυψαν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος.

8. **Συμπλήρωση φύλλου αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό**

Προτεινόμενες δραστηριότητες προετοιμασίας και αξιοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος

Ε. Προετοιμασία πριν την επίσκεψη

Οι παρακάτω δραστηριότητες που προτείνονται, τόσο πριν όσο και μετά την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι προαιρετικές και σε καμία περίπτωση δεσμευτικές για τον νηπιαγωγό ή το δάσκαλο που θα αποφασίσει να λάβει μέρος με την τάξη του στο πρόγραμμα.

Μπορείτε να προετοιμάσετε την επίσκεψη των μαθητών με δραστηριότητες που στοχεύουν τόσο στην εξοικείωσή τους με την έννοια του μουσείου όσο στην καλλιέργεια του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαζί της αγωνίας και προσμονής για την άφιξή τους στο μουσείο :

- ⊙ Ακούστε το τραγούδι «Μέσα στο μουσείο» (στίχοι: Μαριανίνα Κυριεζή, μουσική: Νίκος Κυττουργός) από τη ραδιοφωνική σειρά «Εδώ Λιλιπούπολη» (Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, 1976-1980)
- ⊙ Συζητήστε για την έννοια του μουσείου π.χ. *τι νομίζετε ότι είναι το Μουσείο, για ποιον λόγο υπάρχει, έχετε επισκεφθεί ποτέ κάποιο μουσείο, πόσα διαφορετικά μουσεία υπάρχουν, ποιοι εργάζονται σε αυτό, υπάρχουν μουσεία στην περιοχή που ζούμε, γνωρίζετε το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας, τι φαντάζεστε ότι κρύβει το μουσείο της πόλης μας, πως βρέθηκαν τα αντικείμενα στο μουσείο, ποιος μπορεί να τα έδωσε, ποιος μπορεί να τα βρήκε, το έχετε ποτέ επισκεφθεί;*
- ⊙ Συζητήστε για τους κανόνες που υπάρχουν σε ένα μουσείο και εξηγήστε τον λόγο ύπαρξής τους, τι μπορείτε και τι δεν μπορείτε να κάνετε κατά τη διάρκεια της επίσκεψης
- ⊙ Συζητήστε για τις έννοιες: αρχαιολόγος, συντηρητής αρχαιοτήτων, ανασκαφή, μουσείο, εκθέματα, αρχαία εικονογραφία, αγορά κ.ά.
- ⊙ Γνωρίστε το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του (www.igoumenitsamuseum.gr)
- ⊙ Προμηθευτείτε το ενημερωτικό τρίπτυχο από το πωλητήριο του Μουσείου (*διατίθεται δωρεάν*) και εντοπίστε τις διάφορες αίθουσες όπου αναπτύσσεται η μόνιμη έκθεση, το πωλητήριο, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων όπου υλοποιούνται οι περιοδικές εκθέσεις, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι λοιπές δραστηριότητες του μουσείου, οι χώροι υγιεινής κλπ.
- ⊙ Οργανώστε την επίσκεψή σας ετοιμάζοντας καρτελάκια με τα ονόματα των μαθητών για να τα φορούν κάθε φορά που επισκέπτονται το μουσείο. Στο πίσω μέρος σημειώστε την ημερομηνία της επίσκεψης.

Ε. Δραστηριότητες μετά την επίσκεψη

- ⊙ Αξιολογήστε την εμπειρία των μαθητών από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, φτιάχνοντας έναν πίνακα αναφοράς όπου θα αποτυπώσετε τις σκέψεις των παιδιών για το μουσείο και τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα
- ⊙ Δημιουργήστε τη «γωνιά του μουσείου», όπου μπορείτε να συγκεντρώσετε υλικό σχετικό με το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας (φωτογραφίες, δημοσιεύματα σε εφημερίδες, αποκόμματα εισιτηρίων, ζωγραφιές παιδιών, οδηγούς, τρίπτυχα κ.ά.), την οποία μπορείτε να εμπλουτίζετε καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς και μετά από κάθε επίσκεψή σας στο μουσείο
- ⊙ Ακούστε το τραγούδι «Όταν μεγαλώσω» από τη σειρά Λάχανα και Χάχανα
- ⊙ Συγκεντρώστε πληροφορίες και για άλλα αρχαία επαγγέλματα και αναζητήστε εικόνες σε βιβλία, στο διαδίκτυο, σε αρχαία αγγεία κλπ.
- ⊙ Συγκρίνετε πίνακες ζωγραφικής ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών με θέμα διάφορα επαγγέλματα με αντίστοιχες παραστάσεις από την αρχαία ελληνική αγγειογραφία. Βρείτε ομοιότητες και διαφορές
- ⊙ Συζητήστε για τα επαγγέλματα που εμφανίστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες και προσπαθήστε να ανακαλύψετε τις πιθανές αιτίες αυτής της εμφάνισης
- ⊙ Συζητήστε για τα επαγγέλματα που εξαφανίστηκαν στις μέρες μας και προσπαθήστε να ανακαλύψετε τις πιθανές αιτίες αυτής της εξαφάνισης
- ⊙ Οργανώστε ένα θεατρικό δρώμενο με θέμα την αρχαία ελληνική αγορά και τα επαγγέλματα της αρχαιότητας. Να αξιοποιήσετε ένα από τα παρακάτω αποσπάσματα:

“Σκηνές από την αγορά της Αθήνας”

Παντού (στους δρόμους γύρω από την Αγορά) διασταυρώνονται όλοι όσοι έχουν κάτι να πουλήσουν: δούλοι με υφάσματα που μόλις έφτιαξαν, τεχνίτες του Κεραμικού χωρικοί που έχουν ξεκινήσει από το χωριό τους πριν από την αυγή, Μεγαρίτες που σπρώχνουν τα γουρούνια τους, ψαράδες της Κωπαΐδας ... Στις ώρες που ορίζει ο κανονισμός ανοίγουν οι αγορές των λαχανικών, των φρούτων, των τυριών, των ψαριών, των κρεάτων, των αλλαντικών, των πουλερικών, του κυνηγιού, του κρασιού, των ξύλων, των αγγείων, τα παλιατζίδικα και τα μαγαζιά που πουλάνε σιδερικά. Υπήρχε και μια γωνιά για βιβλία. Κάθε έμπορος έχει τη θέση του, γιατί πληρώνει γι αυτήν. Στη σκιά κάποιου μεγάλου παραπετάσματος ή μιας ομπρέλας εκθέτει τα εμπορεύματά του πάνω σε κάποιο πάγκο, ενώ πλάι του είναι η άμαξα και τα ζώα του, που αναπαύονται. Οι πελάτες περνούν και ρωτούν. Παραγγελιοδόχοι και αχθοφόροι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Φωνές, όρκοι, βρισιές, φιλονικίες. Οι αγορανόμοι δεν ξέρουν ποιον να πρωτακούσουν.

G. Glotz, *La travail dans la Grece antique*, σελ. 345, 346.

Υποθετική σχεδιαστική αναπαράσταση της αγοράς των Γιτώνων, Θανάσης Τσιπρόφτης

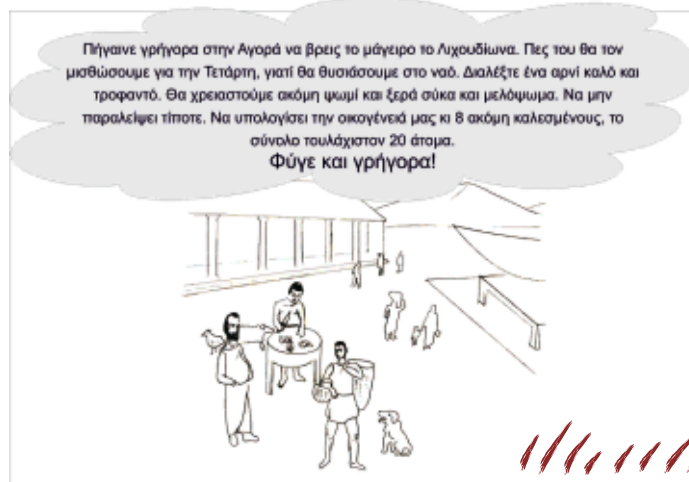
Το τέχνασμα του ψαρά

Είναι δέκα το πρωί. Βρισκόμαστε στην Αγορά της Αθήνας. Ξαφνικά ακούγονται έντονες φωνές από τον πάγκο των ιχθυοπωλών. Κάποιοι Αθηναίοι από το παρακείμενο κουρείο, πλησιάζουν προς τα εκεί. Ο Τήλεφος, ο ιχθυοπώλης, καυγαδίζει με τον αγορανόμο*. Τον κατηγορεί ο αγορανόμος ότι εξαπατά τους πελάτες του, γιατί τα ψάρια του είναι μπαγιατικά· γι' αυτό τα βρέχει κρυφά με θαλασσινό νερό, για να φαίνονται φρέσκα.

*αγορανόμος = δημόσιος υπάλληλος που φρόντιζε να εφαρμόζονται σωστά οι τιμές που είχαν καθοριστεί από το κράτος και έλεγχε την ποιότητα των προϊόντων

Μία ιστορία φαγητού

Ήταν μια μέρα του φθινοπώρου που ξυπνήσαμε όλοι ξημερώματα από τις φωνές της κυράς. Όχι πως τις άλλες μέρες σηκωνόμασταν αργότερα! Πρώτοι εμείς οι δούλοι του σπιτιού κάθε πρωί ανάβαμε τις φουφούδες, κουβαλούσαμε το νερό κι ετοιμάζαμε το πρωινό. Έτρεξαν οι δούλες στον γυναικωνίτη κι ύστερα μαθεύτηκε σε όλο το σπίτι πως η κυρά είδε όνειρο τρομερό: τον γιο της, τον μικρό τον Κοιλαρίωνα, μέσα σ' ένα πιθάρι να κλέβει αμβροσία απ' το παλάτι των θεών και να τον κυνηγεί ο κεραυνός του Δία! -Και τώρα τι θα κάνουμε; -Τι θα κάνουμε; Μα τι άλλο; Θυσία στους θεούς!

Για περισσότερη...ανάγνωση

- ⊙ Πίτερ Κόννολλυ, Χάζελ Ντοτζ, *Η Αρχαία Πόλη. Η ζωή στην Αθήνα και τη Ρώμη*, Αθήνα 2001
- ⊙ Πιερ Μικέλ, *Η ιδιωτική ζωή των ανθρώπων στην Αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα 2001
- ⊙ Jonathan Rutland, *Μία αρχαία ελληνική πόλη*, Αθήνα
- ⊙ Robert Flaceliere, *Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων*, Αθήνα 1993
- ⊙ Haydn Middleton, *Τα επαγγέλματα στην αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα 2003
- ⊙ Σωτήρης Δάκαρης, *Θεσπρωτία*, Αθήνα 1972
- ⊙ Αικατερίνη Κάντα-Κίτσου, Ουρανία Πάλλη, Ιφιγένεια Αναγνώστου, *Οδηγός Αρχαιολογικού Μουσείου Ηγουμενίτσας*, Ηγουμενίτσα 2008
- ⊙ Αθηνά Χατζηδημητρίου, *Παραστάσεις εργαστηρίων και εμπορίου στην εικονογραφία των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων*, Αθήνα 2005
- ⊙ Robert Garland, *Οι αρχαίοι Έλληνες. Η καθημερινή τους ζωή*, Αθήνα 2001
- ⊙ Βασιλική Καρακίτσου, *Αθήνα: Αρχαία Αγορά*, Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, Αθήνα 1999
- ⊙ Ελένη Μανακίδου, Φλώρα Μανακίδου, *Έν οίκω καὶ ἐν δήμῳ. Όψεις του ιδιωτικού και του δημόσιου βίου μέσα από γραμματειακές και εικονογραφικές μαρτυρίες στην αρχαϊκή και κλασική εποχή*, Αθήνα 2015 (<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3138?locale=en>)
- ⊙ Βρετανικό Μουσείο, *Αρχαία Ελλάδα* (<http://www.ancientgreece.co.uk/menu.html>)
- ⊙ Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (<http://www.ime.gr/chronos/05/gr/index.html>)

